

**HRVATSKA LIKOVNA UMJETNOST U
NARODNOOSLOBODILAČKOM RATU**

Organizacija izložbe:

Muzej revolucije naroda Hrvatske, Zagreb

Za izdavača:

Boris Heršak

Uvodni tekst, katalog i postav izložbe:

Dolores Ivanuša

Likovno rješenje kataloga:

Joža Ladović

Fotografija:

Fotolaboratorij Muzeja revolucije naroda Hrvatske

Tisak: ZŠZ — IZDAVAČKA DJELATNOST — ZAGREB, ILICA 35

Naklada: 500

Crtež na omotu:

Petar Šimaga Šumski: Kurir, 1944. godina

**Hrvatska likovna umjetnost u
narodnooslobodilačkom ratu**
(crteži i grafika)

Izložba
Kraljevo • listopad 1987.

Kada je 4. VII. 1941. godine KPJ pozvala narode Jugoslavije na sveopći ustanak protiv fašističkih okupatora i domaćih izdajnika, za socijalno i nacionalno oslobođenje svih naših naroda i narodnosti, na poziv se odazvao najbrojniji dio hrvatske inteligencije. Uz komuniste i skojevce, odazvali su se svi protufašistički nastrojeni napredni intelektualci i rodoljubi. Među njima je imponantan broj likovnih umjetnika — samo iz Hrvatske bilo ih je oko 110.

Razloge takvoj brojnosti likovnih umjetnika iz Hrvatske u narodnooslobodilačkom pokretu, ratu i revoluciji trebamo tražiti u tradiciji socijalnog i angažiranog slikarstva između dva rata, te u djelovanju KPJ i SKOJ-a prije i uoči samog rata.

U ratu su potpuno ili djelomično uništena i izgubljena djela mnogih umjetnika partizana, no i sačuvan dio, oko 5.000 djela, pruža imponantnu sliku likovnog stvaralaštva u NOR-u. Ovom izložbom izdvojili smo najznačajnija djela koja svojim likovnim vrijednostima nadrastaju dokumentarnost i postaju umjetnost.

Likovno stvaralaštvo hrvatskih umjetnika nastalo u vrijeme NOR-a može se sistematizirati prema mjestu postanka, vrstama tehnike i namjeni. Najbrojnija djela stvaraju umjetnici partizani, bilo u vojnim jedinicama širom zemlje ili na različitim dužnostima, najčešće u propagandnim odjeljenjima i na oslobođenom teritoriju pri partizanskim štamparijama, tehnikama, NOO-ima. Likovne bilješke nastaju spontano u predahu borbe, nakon dugih iscrpljujućih marševa, nakon prolaska kroz opustošena, ratom razorena sela i gradove, u partizanskim bolnicama skrivenim u šumama, u zbjegovima gdje su se sklanjale žene, djeca i starci. Na oslobođenom teritoriju uvjeti su bolji, više je vremena, a slikarski materijal ilegalnim kanalima dolazi do pripadnika NOP-a iz okupiranih gradova.

Osim u zemlji, centre likovnog djelovanja nalazimo i u Italiji i u Egiptu. Nakon kapitulacije 1943. godine, u južnoj Italiji se, uz pomoć zapadnih saveznika, stvaraju baze NOV i POJ, te je tako stvorena mogućnost da se u malo mjesto Cozzano, kraj luke Monopoli na jadranskoj obali, prebaci nekolicina značajnih umjetnika starije generacije kako bi se oporavili od ratnih napora (Detoni, Herman, Postružnik, Skopal, Studin, Tiljak). Stvarajući kontinuirano u znatno boljim uvjetima, ostavili su nam djela trajne vrijednosti.

Jedna grupa umjetnika prebačena je s dalmatinskim zbjegom preko otoka Visa i južne Italije na Sinaj, gdje je oko 30.000 izbjeglica osnovalo »novu Jugoslaviju u malom« u šatorskim nastambama El Shatta i El Khatatbe. Pored rada na opremi tiska za potrebe zbjega i rada u školskoj nastavi, likovni umjetnici slikaju prizore iz života zbjega na pustinjsku tlu Afrike (Vitaljić, Ružić, Bunk, Kostović).

Nasuprot ovim djelima nastalim u NOR-u, drugu grupu čine djela koja su u okupiranim gradovima stvarali pripadnici NOP-a, njihovi pomagači i simpatizeri (Hegedušić, Šimunović), dok treću, manju grupu čine ona nastala u zatvorima i koncentracionim logorima kako u zemlji (Prica, Glad, Weiler, Rojc), tako i izvan nje, u Italiji (Herman, Čaće).

Ovakva podjela umjetničkih svjedočanstva prema mjestu nastanka je uvjetna, budući su jedni te isti autori, zavisno od okolnosti, stvarali i u zatvorima, okupiranim gradovima i u partizanskim jedinicama ili na oslobođenom teritoriju.

Najrasprostranjenija tehnika je crtež. Olovkom, tušem, tintom, ugljenom, kredom, bilježe se neposredni utisci. Na oslobođenom teritoriju nastaju već akvareli, tempere, gvaševi, ručno se otiskuju drvorezi, linorezi, čak se pravi litografska preša za otiskivanje ilustrirane poeme »Jama« ubijenog mladog hrvatskog pjesnika Ivana Gorana Kovačića. — Sačuvano je desetak ulja na platnu (Detoni, Reiser, Prica, Herman, Maurović, Postružnik) i jedna od dvije izvedenih fresaka autora Zlatka Price nastalih 1944. godine uoči održavanja I kongresa kulturnih radnika Hrvatske u Topuskom, mjestu gdje je bilo stalno boravište ZAVNOH-a, nove vrhovne vlasti u Hrvatskoj.

Vrlo su značajne grafičke mape hrvatskih umjetnika. U okupiranom Karlovcu 1941/42. godine Marijan Detoni ilegalno otiskuje litografije za mapu »Plodovi uzbuđenja tisućudevetstočetrestprve i druge« i mapu linoreza pod nazivom »U«. Vanja Radauš radi 1943. godine linoreze, kasnije objavljene pod nazivom »Mi pamtimo«, a Edo Murtić i Zlatko Prica zajednički izrađuju linoreze i drvoreze mape »Grafika« i litografije za »Jamu« 1944. godine. Iste godine Branko Kovačević radi linoreze za mapu »Kroz narodnooslobodilačku borbu«.

Skulptura, koja iziskuje bolje uvjete rada, skromnije je zastupljena u umjetnosti NOR-a (Skopal, Kostović), a neka značajna djela nastala u tom periodu, zauvijek su izgubljena (Radauš, Rukljač). Takvu sudbinu doživio je i Augustinčićev portret maršala Tita, te je tim dragocjenija sačuvana plaketa u sadri istog autora s profilom Josipa Broza Tita.

Likovni umjetnici bili su najviše angažirani na opremi partizanskog tiska, zaglavlja, ilustracija, vinjeta, parola, letaka i plakata — u službi propagande za borbu protiv okupatora, ali i u službi nove narodne vlasti koja organizira život na oslobođenom teritoriju.

Likovno stvaralaštvo u narodnooslobodilačkoj borbi i revoluciji bilo je utkano u organizirani mehanizam otpora, kao nerazdvojni dio političkih akcija. Na Akademiji likovnih umjetnosti u Zagrebu djelovao je ilegalno SKOJ, a u okupiranom Splitu već je 1941. godine, pod rukovodstvom KPJ osnovan Akcioni odbor intelektualaca, u okviru kojeg radi grupa slikara i kipara. Kada tijekom 1942. godine talijanski okupatori žele ostvariti suradnju sa splitskim umjetnicima, pozivajući ih na izlaganje na izložbi koju je organizirao »Istituto nazionale di cultura fascista«, ne nailaze na odaziv. Tim više zadivljuje hrabrost splitskih umjetnika kada slijedeće godine, 6. travnja 1943. otvaraju ilegalnu izložbu slika i skulptura u stanu kipara Marina Studina u Splitu. Izložba je bila otvorena punih pet mjeseci do oslobođenja grada. Ugovorenom lozinkom preko veze, izložbu je posjetilo oko dvije tisuće posjetilaca. Novac od prodanih djela i dobrovoljnih priloga išao je u fond NOO-a i u fond za pomoć umjetnicima koji nisu imali drugih prihoda jer su odbili posao okupatora.

1943. godine u oslobođenom Otočcu održana je izložba umjetničkih slika, fotografija i štampe iz narodnooslobodilačke borbe«, koja je zatim preseljena u Senj, Crikvenicu i Novi. Godine 1944, kada je znatno proširen oslobođeni teritorij, znatnija je i izložbena aktivnost. U Topuskom, u povodu održavanja I kongresa kulturnih radnika Hrvatske, održana je velika izložba slika i crteža. Slijedeća je u Splitu, koja je kasnije modificirana u dvije i održana 1945. godine u Dubrovniku, te Šibeniku i Zadru, da bi konačno bila priređena u oslobođenom Zagrebu. — Istovremeno 1944. godine održava se izložba našeg zbjega pod nazivom »Izložba narodne umjetnosti i zanata« u Kairu, El Shattu i Aleksandriji.

Kulturna politika revolucije razrađuje se i rezimira na organiziranim konferencijama. U prosincu 1943. godine održana je Konferencija kulturnih radnika Dalmacije na otoku Hvaru, u lipnju 1944. godine održan je I kongres kulturnih radnika Hrvatske u Topuskom, a u kolovozu Konferencija kulturnih radnika Istre na Čepićkom jezeru.

Istaknuti slikari i kipari Hrvatske ujedno su i aktivni članovi naših organa narodne vlasti, kako u Hrvatskoj tako i u Jugoslaviji. Članovi ZAVNOH-a su Detoni, Mraz, Tiljak, Radauš i Augustinčić. Potpredsjednik AVNOJ-a je Augustinčić, a članovi Detoni, Mraz i Tiljak.

Prilike u kojima je djelo nastajalo određivale su sredstvo izraza, a sam izraz je stajao u službi sadržaja, neposredan i komunikativan.

Stvarajući u posebnim uvjetima, na raznim frontovima revolucije i oslobodilačkog rata, likovni umjetnici Hrvatske ostvarili su djela povijesne autentičnosti i dramatskog karaktera.

U razmatranjima individualnih opusa svakog učesnika izložbe ove dionice su mjerljive likovno-estetskim kategorijama. Ovdje na izložbi, u drugarskom zajedništvu, postoje kao dio nerazdvojene cjeline kojoj je vrijeme već izreklo svoj sud.

Dolores Ivanuša

MARIJAN DETONI

(Karlovac, 1905 – Zagreb, 1981)

Diplomirao na Akademiji likovnih umjetnosti u Zagrebu 1929. godine. Od 1931. godine pripadnik je likovne grupe »Zemlja«. U okupiranom Karlovcu ilegalno je otisnuo mapu litografije »Plodovi uzbuđenja tisućudevetstočetredesetprve i druge« i 35 linoreza za mapu »Bijele zvijeri«, koja je 1943. godine tiskana u štampariji Glavnog štaba Hrvatske i prozvana mapom »U«.

U NOR odlazi prvih dana 1943. godine, na teren Bosne i proživljava stradanja IV i V neprijateljske ofanzive. Vijećnik je ZAVNOH-a i AVNOJ-a. Osim grafičkih mapa u NOR-u je izradio niz crteža koje je izlagao na izložbama umjetnika partizana Hrvatske u vrijeme NOR-a. Poslije oslobođenja djelovao je kao profesor na Akademiji za likovnu umjetnost u Zagrebu i bio član JAZU.

Za svoja umjetnička ostvarenja dobitnik je Nagrade AVNOJ-a i nagrade »Vladimir Nazor« za životno djelo.

1.
TIFUSARI II, 1943.
lavirani tuš, 285 × 215 mm
sign. l.d.: 8 »Tifusari II«;
d.d.: Detoni 1944 1943 core M Detoni

2.
PRIJELAZ PREKO RIJEKE BOSNE, 1944.
monotypij, 330 × 496 mm
sign. l.d.: Prelaz preko r. Bosne (monotyp 1944);
d.d.: Marijan Detoni

3.
ODMOR U ŠUMI, 1944.
boja, 497 × 670 mm
sign. l.d.: Detoni 1944

4.
NASLOVNI LIST MAPE »PLODOVI UZBUĐENJA...«
(Čovjek, tambura i puška), 1941/42.
litografija, 350 × 280 mm

5.
PRVI LIST MAPE »PLODOVI UZBUĐENJA«, 1941/42.
litografija, 350 × 280 mm
sign. d.: Marijan Detoni

6.
LIST 4 (Veselje nad vezanim trećim — Sonata za klavir i fašizam) iz mape »Plodovi uzbuđenja...«, 1941/42.
litografija, 253 × 275 mm
sign. l.d.: 4
d.d.: De

7.
LIST 5 (Harmonika nije ispala iz ruke) iz mape »Plodovi uzbuđenja...«, 1941/42.
litografija, 336 × 281 mm
sign. l.d.: 6
d.d.: De

8.
LIST 7 (Krvoločni sisavci) iz mape »Plodovi uzbuđenja...«, 1941/42.
litografija, 352 × 279 mm
sign. l.d.: 7
d.d.: De

9.
LIST 8 (Sva sredstva su blagoslovljena) iz mape »Plodovi uzbuđenja...«, 1941/42.
litografija, 358 × 275 mm
sign. l.d.: 8
d.d.: De

10.
LIST 11 (Šarlatan: simbol kaosa), iz mape »Plodovi uzbuđenja...«, 1941/42.
litografija, 352 × 279 mm
sign. l.d.: 11
d.d.: De

11.
LIST 12 (Finalni alarm) iz mape »Plodovi uzbuđenja...«, 1941/42.
litografija, 351 × 279 mm
sign. l.d.: 12
d.d.: De

12.
LIST 2 mape »U«, 1941/42.
linorez, 226 × 170 mm
sign. nema

13.
LIST 3 mape »U«, 1941/42.
linorez, 291 × 211 mm
sign. nema

14.
LIST 10 mape »U«, 1941/42.
linorez, 298 × 211 mm
sign. nema

15.
LIST 11 mape »U«, 1941/42.
linorez, 226 × 169 mm
sign. nema

16.
LIST 12 mape »U«, 1941/42.
linorez, 225 × 168 mm
sign. nema

17.
LIST 19 mape »U«, 1941/42.
linorez, 224 × 168 mm
sign. nema

KRSTO HEGEDUŠIĆ

(Petrinja, 1901 – Zagreb, 1975)

Diplomirao na Akademiji likovnih umjetnosti u Zagrebu 1926. godine, a zatim nastavio studije u Parizu. Po povratku u Zagreb 1929. godine daje inicijativu za osnivanje likovne grupe »Zemlja«. Za vrijeme rata uhapšen i stavljen na listu talaca Gestapoa. Poslije rata imenovan je majstorom slikarom. Bio je profesor na Akademiji likovne umjetnosti u Zagrebu i redovni član JAZU.

18.
MOSTARSKI ŽELJEZNIČARI DOTJERANI U JUTRO, 1941.
olovka, 310 × 226 mm
sign. d.g.: Mostarski željezničari/dotjerani/u jutro/
juli 1941
d.d.: KHeg

19.
ČELIJA BR. 16, 1941.
olovka, 315 × 253 mm
olovka, 315 × 253 mm
sign. l.d.: Kut čelije/br. 16 posle odvođenja/na
streljanje dubrovčana. Nemam nerava da
crtam/5. VIII. 1941./KHeg

20.
ČELIJA BR. 16, 1941.
olovka, 238 × 320 mm
sign. sr.d.: Čelija br. 16 / 4. VIII. 1941.

21.
OBJEŠENI — HABAZINI, 1944.
tuš, 334 × 220 mm
sign. d.d.: Narod »golubinj« čudi

OSKAR HERMAN

(Zagreb, 1986 – 1974)

Slikarstvo je studirao u Münchenu, Berlinu i Parizu. Ratne godine proveo u logoru u Italiji (Ferramonti Tarsia, Calabria). Nakon kapitulacije Italije i oslobođenja iz logora priključuje se NOP-u, te u ožujku 1944. odlazi u Apuliju, upućen Vojnoj misiji NOVJ u Bariju. Zatim je dodijeljen koloniji umjetnika-partizana Hrvatske u Cozzanu kraj luke Monopoli, gdje mnogo crta i slika. U prosincu 1944. godine upućen je u Kulturno umjetnički odsjek ZAVNOH-a, te suraduje na organizaciji izložbi u Splitu, Sibeniku i Dubrovniku, gdje i sam izlaže s umjetnicima partizanima.

22.
DALMATINSKI ZBJEG PRED AMBULANTOM, 1944.
olovka, 329 x 400 mm
sign. l.d.: Dalmatinski zbjeg »ambulanta« / St. Maria di Bagni 1944
d.d.: O. Herman

23.
ŽENE ZBJEGA, 1944.
lavirani tuš, bijela boja, 450 x 390 mm
sign. d.d.: O. Herman / 44 / Zbjeg

24.
SLIKARI ĐURO TILJAK I MARIJAN DETONI, 1944.
olovka, 241 x 368 mm
sign. sr.d.: Đ. Tiljak i M. Detoni
d.d.: Cozzano 1944, O. Herman

25.
STARICA IZ ZBJEGA, 1944.
olovka, 384 x 298 mm
sign. sr.d.: Starica iz Zbjega
d.d.: St. Maria di Bagni (O. Herman) 1944

BRANKO KOVAČEVIĆ (Zadvarje, 1911)

Završio je Akademiju likovne umjetnosti u Beogradu 1938. godine. S NOP-om surađuje od 1941. godine upućen je u sjedište Prop.odjela ONOO-a za Dalmaciju u selo Bršanovo. Ovdje nastaju linorezi za mapu »Kroz Narodnooslobodilačku borbu« koja je štampana 1944. godine u Splitu. Neko vrijeme radi u grupi umjetnika na Visu, zatim na Hvaru, pa u Šibeniku u Kulturno umjetničkom odsjeku ZAVNOH-a. Jedan je od organizatora Izložbe umjetnika partizana u Splitu, Šibeniku i Zadru, gdje i izlaže.

26.
TRENUTAK ODMORA, 1944.
tuš, lavirani tuš, 337 x 272 mm
sign. l.d.: Trenutak odmora
d.d.: B. Kovačević 1944.

27.
IZ ZBJEGA, 1944.
tuš, lavirani tuš, 442 x 310 mm
sign. l.d.: Iz zbjega
d.d.: B. Kovačević 1944.

28.
**NASLOVNI LIST MAPE »KROZ NARODNO-OSLOBO-
DILAČKU BORBU«, 1944.**
linorez, 307 x 232 mm
sign. nema

29.
**PRVI LIST MAPE »KROZ NARODNO-OSLOBODILA-
ČKU BORBU«, 1944.**
linorez, 307 x 232 mm
sign. sr.: Branko Kovačević

30.
LIST 1 (Bili smo okupirani, ali ...), 1944.
linorez, 307 x 232 mm
sign. nema

31.
LIST 7 (I pališe naša sela), 1944.
linorez, 307 x 232 mm
sign. nema

32.
LIST 9 (Narod su odvodili u logore), 1944.
linorez, 307 x 232 mm
sign. nema

33.
LIST 12 (Tučen je neprijatelj na moru), 1944.
linorez, 307 x 232 mm
sign. nema

FRANJO MRAZ (Hlebine, 1910 – Brežice, 1981)

Slikarstvom se počeo baviti kao zemljoradnik u okviru hlebinske slikarske grupe. Od 1931. godine surađuje i izlaže s grupom »Zemlja«. Godine 1941. je uhapšen i bježi prilikom sprovođenja u logor »Danica« kraj Koprivnice. Krajem 1942. godine odlazi u NOR na teritorij Moslavine, a zatim 1943. godine odlazi u Otočac, u Agitprop CK KPH. U Topuskom surađuje sa slikarom Z. Pricom na fresci i izlaže crteže. Član je ZAVNOH-a i II zasjedanja AVNOJ-a. Izlagao je na izložbama umjetnika partizana Hrvatske u NOR-u.

34.
PRIJE VEČERE, 1943.
tuš, 440 x 313 mm
sign. l.d.: Mraz / 43
d.d.: Prije večere

35.
BOLNICA BR. 2, 1944.
tuš, 397 x 298 mm
sign. sr.d.: Mraz 44
d.d.: Bolnica Petrova Gora

36.
UNUTRAŠNJOST BAJTE, 1944.
tuš, 410 x 310 mm
sign. l.d.: Mraz 44

37.
U SELU, 1945.
tuš, 314 x 262 mm
sign. l.d.: Mraz / 45

EDO MURTIĆ (Velika Pisanica, 1921)

Polazio Akademiju likovnih umjetnosti u Zagrebu i Beogradu, studij nastavio u Rimu. Ilegalno radi do kraja 1943. godine kada odlazi u NOR. Do svibnja 1944. godine je borac II moslavačke brigade, a zatim radi u likovnoj grupi Kulturno umjetničkog odsjeka ZAVNOH-a. Zajedno sa slikarom Z. Pricom autor je mape »Grafika« (Topusko, listopad 1944) i litografija, ilustracija za poemu Ivana Gorana Kovačića »Jama« (Topusko, studeni 1944). Izlagao je na izložbama umjetnika partizana Hrvatske u vrijeme NOR-a.

38.
KURIRI, 1944.
kreda, 442 x 312 mm
sign. d.d.: E. Murtić II-44 Bovič

39.
DJEČAK IZ ZBJEGA, 1944.
litografija, 510 x 338 mm
sign. d.d.: E. Murtić 1944

40.
GRUŽ, 1944.
lavirani tuš, 290 x 390 mm
sign. d.d.: E. Murtić Gruž — 44

41.
NA POLOŽAJU KOD FOJNICE, 1945.
tuš, 275 x 380 mm
sign. l.d.: Na položaju kod Fojnice
d.d.: E. Murtić

42.
LIST 8 mape »GRAFIKA« (Partizansko kolo), 1944.
linorez, 419 x 297 mm
sign. d.d.: E. Murtić IX-1944.

43.
LIST 6 iz poeme »JAMA«, 1944.
litografija, 270 x 210 mm
sign. d.d.: E Murtić

44.
LIST 12 iz poeme »JAMA«, 1944.
litografija, 270 x 210 mm
sign. l.d.: E. M.

45.
LIST 13 iz poeme »JAMA«, 1944.
litografija, 270 x 210 mm
sign. l.sr.: E. Mur

VJEKOSLAV PARAĆ (Solín, 1904 – Zagreb, 1986)

Završio Akademiju likovnih umjetnosti u Zagrebu 1926. godine, a studije nastavio u Parizu i Rimu. Nakon okupacije Splita pridružuje se narodnooslobodilačkom pokretu, a 1944. odlazi u NOR. Neko vrijeme zadržava se u Dalmatinskoj zagori, a zatim odlazi na otoke Hvar i Vis, gdje je bio referent za umjetničke spomenike pri Oblasnom NOO-u Dalmacije. Izlagao je na ilegalnoj izložbi u Splitu 1943. godine i na izložbama umjetnika partizana Hrvatske u vrijeme NOR-a. Bio je profesor na ALU u Zagrebu i član JAZU.

46.
IZGUBLJENA DJECA, 1943.
kreda, 226 x 185 mm
sign. d.d.: VParać

47.
U ČASU BOMBARDIRANJA — Skice iz ratne bilježnice, 1943.
kreda, tuš, 253 x 187 mm
sign. l.d.: VParać

48.
NA MORU PRED BIOKOVOM, 1943.
olovka, 177 x 235 mm
sign. d.d.: VParać Hvar 44
sr.d.: »Na moru pred Biokovom 1943«

49.
BOMBARDIRANI SPLIT — skice iz ratne bilježnice, 1944.
olovka, 118 x 182 mm
sign. d.d.: VParać

OTON POSTRUŽNIK (Maribor, 1900 – Zagreb, 1978)

Završio je Akademiju likovnih umjetnosti u Zagrebu 1924. godine i nastavio studije u Parizu i Rimu. Jedan je od osnivača grupe »Zemlja«. Zbog ilegalnog rada uhapšen je 1942. godine, a u NOR odlazi 1943. godine. Kao borac nalazio se na otoku Korčuli, Hvaru i Visu, odakle je prebačen u koloniju slikara partizana Hrvatske u Cozzanu, u Italiji. Godine 1944. vraća se u zemlju i radi u likovnoj grupi pri Kulturno umjetničkom otdjelu ZAVNOH-a. Bio je profesor ALU u Zagrebu i član JAZU.

50.
U OČAJU, 1944.
lavirana sepija, 420 x 309 mm
sign. nema

51.
LJEŠINE, 1944.
lavirana sepija, 516 x 420 mm
sign. l.d.: op 44

52.
UBIJENI, 1944.
lavirana sepija, 516 x 420 mm
sign. l.d.: op 44

53.
POKOLJ U KRAGUJEVCU, 1944.
lavirana sepija, 490 x 690 mm
sign. l.d.: op 44

ZLATKO PRICA (Pečuh, 1916)

Diplomirao je na Akademiji likovnih umjetnosti u Zagrebu 1940. godine. Zbog ilegalnog rada uhapšen je u ljeto 1941. godine i interniran u logor »Danica« kraj Koprivnice, u kojem ostaje do kraja godine. Ovdje nastaju skice za mapu »Danica«. Godine 1943. odlazi u NOR na Žumberak. Neko vrijeme radi u Tehnici OK KPH za Pokuplje, a zatim je scenograf Centralne kazališne družine. Od proljeća 1944. godine radi u likovnoj grupi Kulturno umjetničkog otdjela ZAVNOH-a. Zajedno s Edom Murtićem izradio je mapu »Grafika« i ilustrirao »Jamu« Ivana Gorana Kovačića. Izlagao je na izložbama umjetnika partizana. Član je JAZU.

54.
SKICA ZA MAPU »DANICA«, 1941.
sepija, 320 x 224 mm
sign. d.d.: Z. Prica 1941

55.
SKICA ZA MAPU »DANICA«, 1941.
sepija, 218 x 300 mm
sign. d.d.: Z. Prica /1941./ »Danica«

56.
OKUPACIJA, 1943.
tuš, 398 x 298 mm
sign. l.d.: Prica 43.

57.
RANJENI DJEČAK, 1944.
tuš, 320 x 239 mm
sign. d.d.: Prica 44.

58.
LIST 10 mape »GRAFIKA« (Ranjenik na konju), 1944.
drvorez, 419 x 297 mm
sign. d.d.: Z. Prica XI.—1943.

59.
LIST 8 iz poeme »JAMA«, 1944.
litografija, 270 x 210 mm
sign. d.d.: P

60.
LIST 16 iz poeme »JAMA«, 1944.
litografija, 270 x 210 mm
sign. d. u sr.: Prica

61.
LIST 26 iz poeme »JAMA«, 1944.
litografija, 270 x 210 mm
sign. d.d.: Prica

VANJA RADAUŠ

(Vinkovci, 1906 – Zagreb, 1975)

Akademiju likovnih umjetnosti završio 1930. godine u Zagrebu. Pripadnik je likovne grupe »Zemlja«. U NOR odlazi 1943. godine na teren Žumberka i Pokuplja. Kraće vrijeme je u Agitpropu CK KPH, a zatim u Kulturno umjetničkom odsjeku ZAVNOH-a u Otočcu. Krajem 1943. godine načinio je niz linoreza, kasnije objavljenih u mapi pod nazivom »Mi pamtimo«. Bio je profesor na ALU u Zagrebu, nosio naziv majstora kipara i bio je član JAZU.

62.

DRUG ČIKA JANKO, 1944.

olovka, 300 x 213 mm
sign. l.sred.: Grobnik 1. VI. /Drug — Čika Janko/
Radauš Vanja

63.

SLIKAR ĐURO TILJAK, 1943/44.

lavirani tuš, 400 x 298 mm
sign. nema

64.

LIST 12 mape »MI PAMTIMO«, 1943.

linorez, 410 x 305 mm
sign. d.d.: VR

65.

LIST 26 mape »MI PAMTIMO«, 1943.

linorez, 407 x 295 mm
sign. l.d.: VR

66.

LIST 30 mape »MI PAMTIMO«, 1943.

linorez, 407 x 295 mm
sign. d.d.: VR

67.

LIST 46 mape »MI PAMTIMO«, 1943.

linorez, 400 x 294 mm
sign. l.d.: VR

NIKOLA REISER

(Samobor, 1918)

Studij slikarstva, započet uoči rata na Akademiji likovnih umjetnosti u Zagrebu, prekida 1943. godine odlaskom u NOR. Isprva radi u tehnici na Žumberku, a kasnije u Kulturno umjetničkom odsjeku ZAVNHOH-a. Profesor je na ALU u Zagrebu i član JAZU.

68.

POGREB PARTIZANA, 1944.

lavirani bajc, 227 x 240 mm
sign. d.d.: Sa pogreba Zvonka Erbežnika, Radatovići,
Reiser Nik

69.

ISPRED ŠKOLE U RADATOVIĆIMA, 1944.

lavirani bajc, 330 x 360 mm
sign. l.d.: Radatovići/Reiser Nik
sr.l.: Reiser Nik

70.

U POKRETU, 1944.

lavirani bajc, 160 x 295 mm
sign. d.d.: Reiser Nik

71.

IZ PARTIZANSKE BOLNICE, 1944.

lavirani bajc, 244 x 203 mm
sign. d.d.: Reiser

PETAR ŠIMAGA ŠUMSKI

(Odra, 1912 – Zagreb, 1961)

Završio je Akademiju likovnih umjetnosti u Zagrebu 1935. godine. U NOR odlazi 1943. godine, te radi u Kulturno umjetničkom odsjeku ZAVNOH-a. Radio je na ilustracijama prve Početnice ZAVNOH-a. Kao slikar terenac kreće se po Baniji, Lici, Kordunu i Bosni. Izlagao je na izložbama slikara partizana Hrvatske u NOR-u.

72.

KURIR, 1944.

lavirani tuš, 271 x 203 mm
sign. nema

73.

BESPRIZORNI, 1944.

tuš, 400 x 299 mm
sign. d.d.: Šumski 44

74.

IZ DJEČJEG DOMA III, 1944.

tuš, 320 x 240 mm
sign. d.d.: Šumski 44

75.

IZ DJEČJEG DOMA, 1944.

lavirani tuš, 297 x 215 mm
sign. nema

ĐURO TILJAK

(Zagreb, 1895 – 1965)

Akademiju likovnih umjetnosti diplomirao je u Zagrebu 1923. godine. Studij nastavio u Parizu. Bio je član grupe »Zemlja« i uređivao i surađivao u mnogim ljevičarskim časopisima. U NOR odlazi 1942. godine. Bio je vijećnik ZAVNOH-a i AVNOJ-a. Radio je u koloniji umjetnika partizana Hrvatske u Cozzanu (Italija) i u Kulturno umjetničkom odsjeku ZAVNOH-a. Izlagao je na izložbama umjetnika partizana Hrvatske u vrijeme NOR-a. Bio je profesor na ALU u Zagrebu i član JAZU.

76.

IZ JAME, 1943.

tuš, 298 x 258 mm
sign. l.g.: Tiljak 43

77.

VEZANI MUSLIMAN, 1944.

monotyp, 489 x 356 mm
sign. l.d.: Monotyp
d.d.: Tiljak 1944

78.

DIJETE U SLUŽBI PARTIZANA, 1944.

kreda, 595 x 478 mm
sign. nema

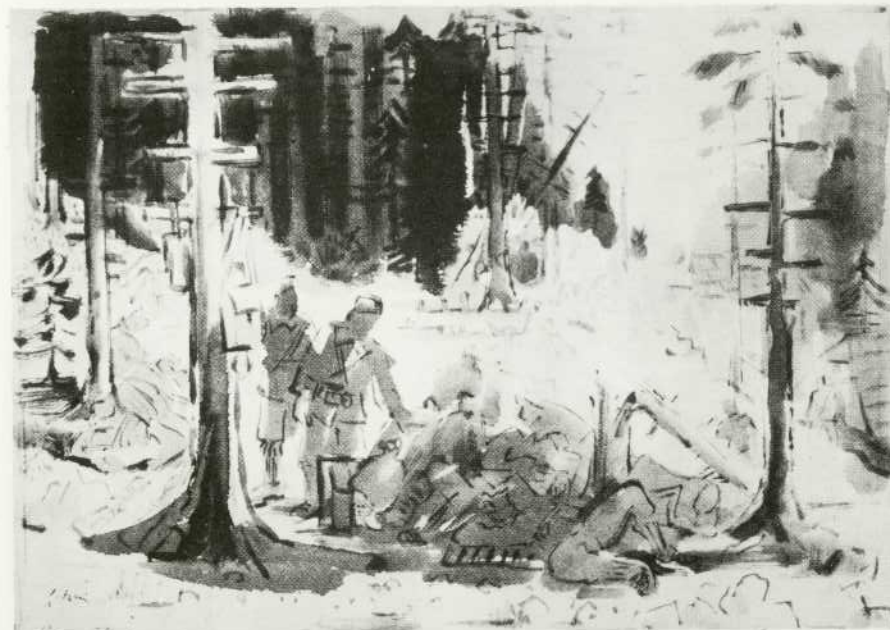
79.

SELJAK, 1944.

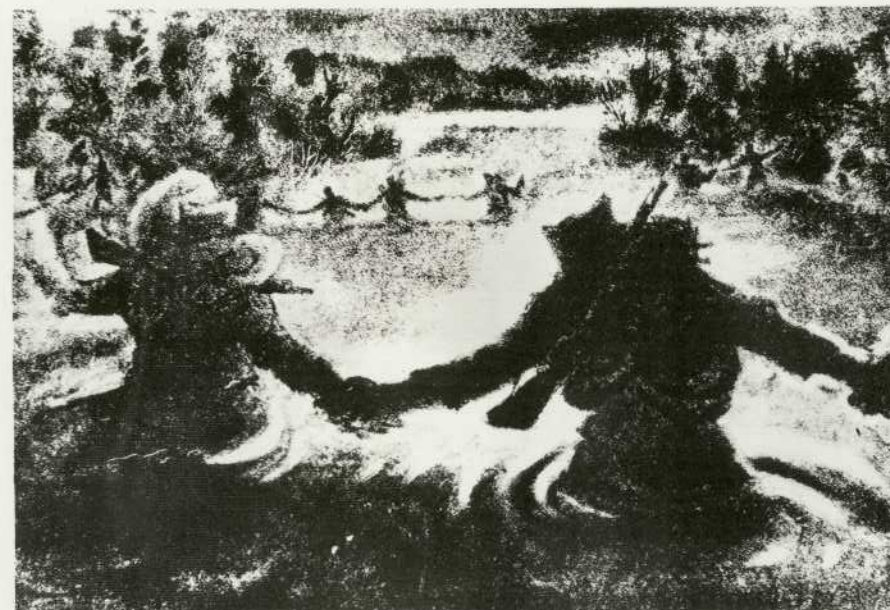
kreda, 420 x 280 mm
sign. nema

reprodukcije

DETONI

3

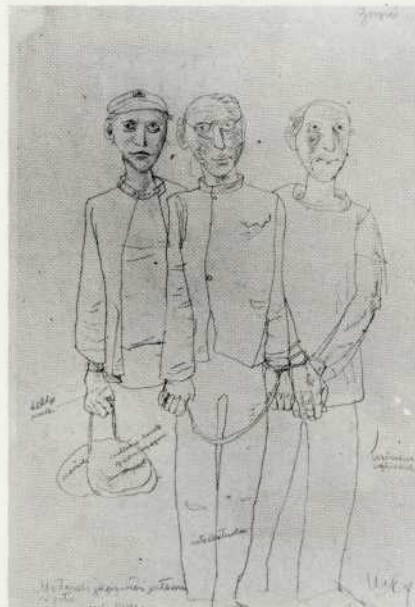

2

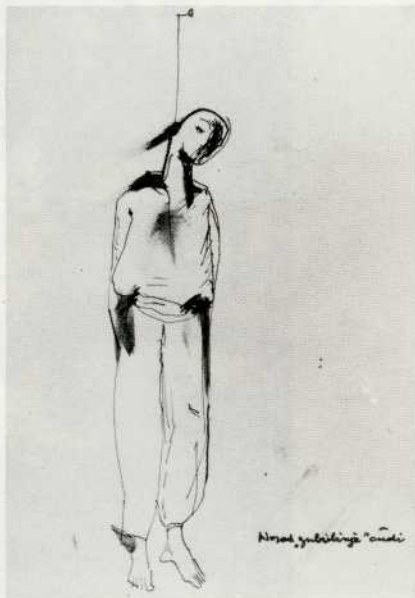

19

HEGEDUŠIĆ

18

21

Nesud, jubilejni "ovci"

HERMAN

22

Detinjstva u logoru, kraljevina
Srbija, 1944.

Herman

25

Herman

23

Herman

26

KOVAČEVIĆ

27

34

MRAZ

35

36

37

MURTIĆ

40

38

39

PARAĆ

49

46

47

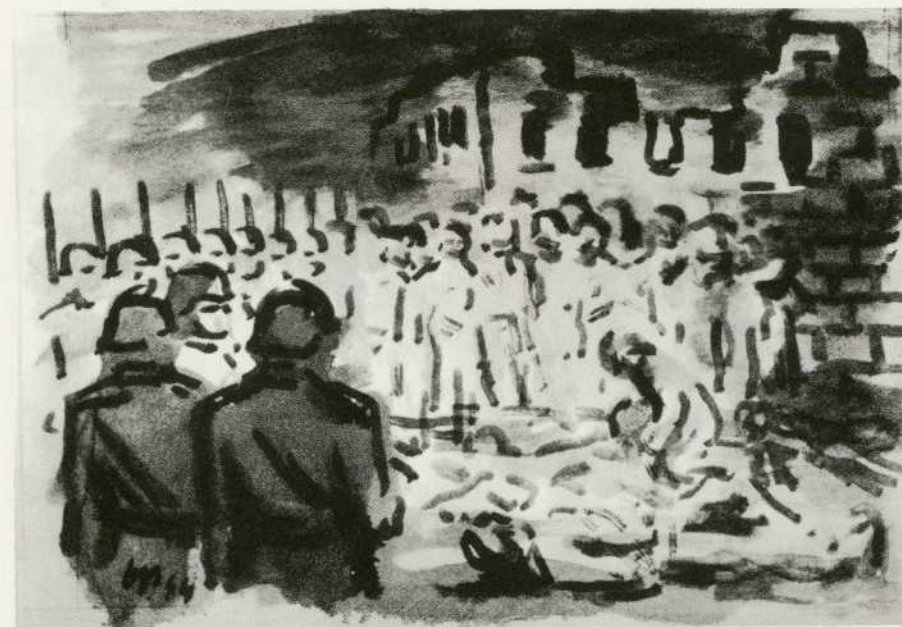

50

51

POSTRUŽNIK

53

PRICA

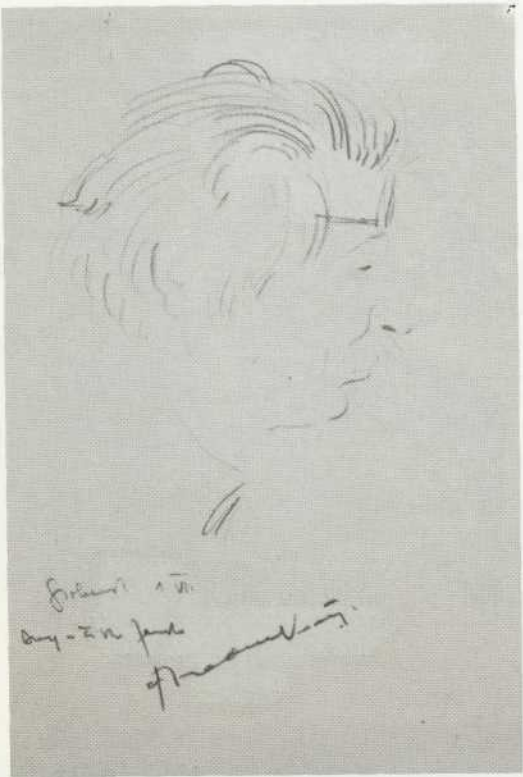
55

56

57

62

RADAUŠ

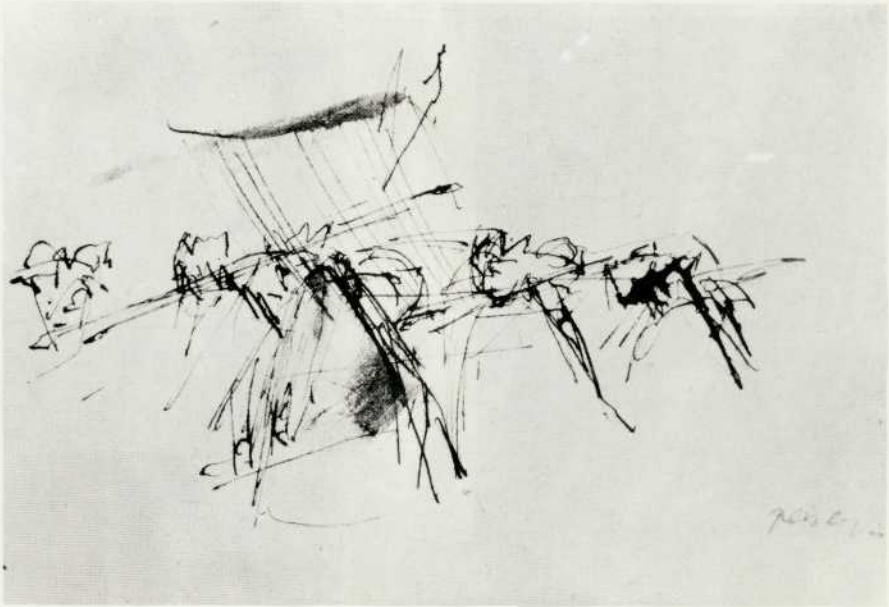

63

REISER

69

70

73

ŠUMSKI

74

75

78

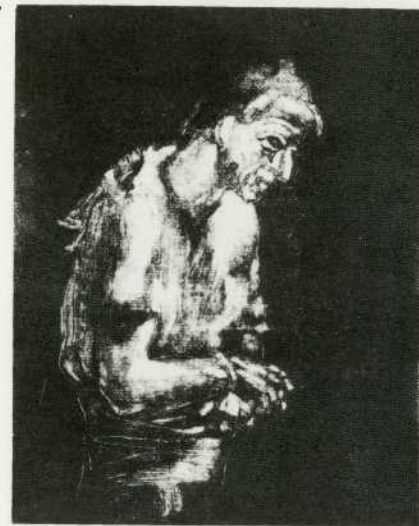
TILJAK

79

77

11

10

DETONI

13

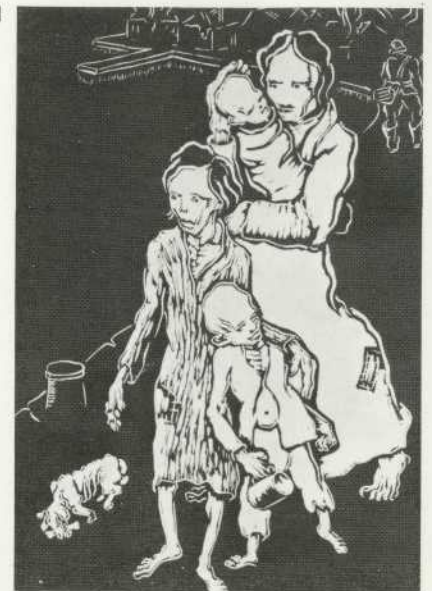

15

30

KOVAČEVIĆ

31

33

32

11

10

DETONI

13

15

30

KOVAČEVIĆ

31

33

32

RADAUS

64

66

67